YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

13.9.2021 VVTDno-2021-90

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
HE 94/2021 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain, eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi otsikkoaiheessa. Yhdenvertaisuusvaltuutettu kannattaa hallituksen esitystä, jonka mukaan työsuojeluviranomaiselle tulisi velvollisuus tehdä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten siten, että ilmoitusvelvollisuus koskisi myös ihmiskauppaa ja törkeää ihmiskauppaa, ja lausuu tältä osin. Valtuutettu on kertomuksessaan eduskunnalle (K 6/2018) suositellut edellä mainittua muutosta.

Vaikka työsuojelulla on ollut velvoite ilmoittaa ihmiskaupan lähirikoksista, on merkittävää, että velvoitetta laajennetaan nimenomaisesti koskemaan ihmiskauppaa. Siten ihmiskauppa tulisi arvioitua jo työsuojeluviranomaisen toimesta, mikä parantanee ilmiön esiintuloa sekä vahvistaa sitä, että ihmiskaupan tunnistaminen on myös työsuojelun velvollisuus. Ihmiskaupan vastaisen työn tavoite on rikosvastuun toteutumisen tehostaminen, mitä tämä muutos osaltaan tukee. Ilmoitusvelvollisuutta puoltaa se, että ihmiskauppa ja törkeä ihmiskauppa ovat huomattavasti ankarammin rangaistavia rikoksia kuin kiskonnantapainen työsyrjintä. Lisäksi hyväksikäytön uhrin näkökulmasta on tällä hetkellä merkittävää, millä rikosnimikkeellä tutkintaa on käsittelyssä, kuten esityksessä sivulla 24 on todettu. Nimike vaikuttaa esimerkiksi ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään ottamiseen sekä tilapäisen ihmiskaupan uhrin oleskeluluvan saamiseen.

Hallituksen esitystä on täsmennetty käsittelyvaiheessa muun muassa siltä osin, että kaikki työsuojelutoiminnassa ilmi tulleet tai asiakkaan työsuojelulle kertomat ihmiskauppaviitteet on voitava tuoda poliisin tietoon. On hyvä, ettei esityksessä tarpeettomasti rajata työsuojelun ilmoitusvelvollisuutta ainoastaan työperäisen hyväksikäytön muodossa ilmenevään

ihmiskauppaan. Ihmiskauppa muuttaa muotoaan koko ajan ja henkilöistä pyritään hyötymään mitä erilaisimmilla tavoilla. Sama uhri voi joutua hyväksikäytetyksi sekä työssä että vapaa-ajalla työnantajan taholta, samalla kun työ ja vapaa-aika voivat sekoittua. Viranomaisten on voitava puuttua muuttuvaan ilmiöön tehokkaasti.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että viranomaisia koulutetaan uusista toimivaltuuksista. Koulutus tulee kohdentaa kaikille tahoille, jotka saattavat työssään kohdata ihmiskaupan uhreja. Koulutuksen tulee olla toistuvaa ja niiden toteuttamista tulee seurata. Lisäksi työsuojeluviranomaisella tulee olla riittävät resurssit tehtäviensä hoitamiseksi.

Lopuksi yhdenvertaisuusvaltuutettu haluaa kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksen yhdenvertaisuusvaikutuksia ei ole arvioitu osana vaikutusten arviointia. Hallituksen esityksellä on vaikutusta ihmiskaupan tai työperäisen hyväksikäytön kohteeksi joutuneiden henkilöiden oikeuksien toteutumiseen. Ilmoitusvelvollisuuden ollessa selkeästi säädetty, on todennäköistä, että myös hyväksikäytön kohteeksi joutuneiden yhdenvertaisuus paranee ilmoitusten ja toimintatapojen yhdenmukaistuessa. Hallituksen esitys parantaa työsuojelun oikeutta saada salassapidettäviä tietoja. Ottaen huomioon, että työelämän yhdenvertaisuuden osalta toimivalta on työsuojelulla, olisi tarpeen arvioida myös tämän muutoksen yhdenvertaisuusvaikutukset.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu Kristina Stenman

Ylitarkastaja Anni Valovirta